

Suport a FIRE en la creació d'un model per a la biodiversitat restaurada i la resiliència paisatgística a Campo de Montiel, Espanya

Beneficiari: Fundación Internacional para la Restauración de Ecosistemas (FIRE)

Ubicació: Espanya, Europa

Cicle de subvenció: 2025 - 2027

Tipus de subvenció: suport al programa durant dos anys,

Delegació a Catalunya, protecció del medi ambient i la biodiversitat

Lloc web: fundacionfire.org

La Fundación FIRE és una fundació espanyola fundada el 2006 que es dedica a fer progressar la ciència i la pràctica de la restauració d'ecosistemes mitjançant el desenvolupament, la implantació i el perfeccionament de tècniques de restauració en col·laboració amb nombrosos agents d'interès. La seva principal missió és fer de pont entre la recerca acadèmica i l'aplicació pràctica transferint el coneixement científic i l'experiència de camp en treballs de restauració reals. Per fer-ho, la fundació duu a terme diverses activitats, com ara la producció de dades científiques i tècniques d'interès, l'execució de projectes de restauració a diferents escales espacials i ecològiques i la formació d'estudiants, professionals i personal operatiu en la planificació, la implantació, la vigilància i l'avaluació d'intervencions de restauració de l'ecosistema.

Així mateix, FIRE ofereix suport tècnic a empreses que fomenten l'ús sostenible dels recursos naturals. FIRE està legalment establerta a Espanya, Paraguai, Xile i Argentina. Opera dins d'una xarxa multidisciplinària de més de 40 experts, que inclouen professors universitaris, investigadors, especialistes tècnics i professionals d'ONG, institucions acadèmiques i empreses privades de tot Europa i Amèrica. Aquests col·laboradors contribueixen a la coordinació, el disseny i la implantació en el terreny dels projectes de restauració. FIRE també és membre de la recent

creada Xarxa Ibèrica de Territoris Regeneratius, cosa que reflecteix el seu compromís de fomentar abordatges integratius i regeneratius en la recuperació del paisatge i dels ecosistemes.

De tots els països de la UE, Espanya és el que té més risc de convertir-se en un desert abans del 2050. Les prediccions descriuen un futur caracteritzat per l'augment de les temperatures i una creixent variabilitat en els fenòmens meteorològics extrems, com les pluges intenses i les sequeres prolongades. S'espera que aquests canvis afectin greument la disponibilitat d'aigua, amb conseqüències importants per a sectors clau com l'agricultura, la ramaderia i la silvicultura. A més, Espanya és el país d'Europa amb més erosió del sòl: té aproximadament dos terços de la superfície afectada, la meitat de la qual es considera que està en situació crítica. Es calcula que cada any es perden uns 500 milions de tones de sòl, i aproximadament el 75 % del territori nacional es troba en risc de desertificació. Els recursos hídrics pateixen una pressió afegida tant per la sobreexplotació com per la contaminació. Actualment, el 61 % de les aigües superficials i el 45 % de les masses d'aigua subterrània d'Espanya estan afectades per contaminació, cosa que agreuja encara més les dificultats ambientals i socioeconòmiques que afronta el país.

La Fundació Nando i Elsa Peretti – Delegació a Catalunya (NaEPF), en consonància amb la seva missió de protegir el medi ambient i la diversitat davant de les creixents repercussions del canvi climàtic, ha donat suport a la iniciativa de FIRE de restauració ecològica a Campo de Montiel, a Castella-La Manxa. La iniciativa fa ús de solucions basades en la natura per restaurar i millorar les funcions de l'ecosistema a través d'intervencions a nivell de paisatge, que inclouen agricultura regenerativa, gestió integral de l'aigua, aforestació de terres de cultiu abandonades i silvicultura restaurativa, tot dirigit a generar beneficis tant per a les persones com per a la natura. El projecte subvencionat pretén establir un centre principal de restauració ecològica a gran escala que serveixi de model per a iniciatives similars a tot el món. S'ha concebut com un entorn d'aprenentatge dinàmic on científics, grangers, terratinents, autoritats públiques, estudiants universitaris i altres agents d'interès puguin participar directament amb les millors pràctiques, el coneixement i les tècniques en restauració ecològica, transformant la zona en un hub per a la innovació, la formació i l'acció col·laborativa.

Campo de Montiel és una regió semiàrida d'unes 600.000 hectàrees que és altament vulnerable als efectes del canvi climàtic. El paisatge està format per un mosaic de terres agrícoles i ecosistemes de bosc mediterrani, caracteritzats per cultius mediterranis intercalats amb terrenys de bosc i matolls del mediterrani continental. La regió també compta amb una complexa xarxa hidrològica, que inclou rius i rierols estacionals, llacs temporals i fonts subterrànies, que juguen un paper fonamental en el manteniment de l'equilibri ecològic. Reconegut com una àrea prioritària per a la conservació de la diversitat, Campo de Montiel forma part de l'àmbit d'expansió de diverses espècies en risc greu d'extinció, com ara el linx ibèric i l'àguila imperial ibèrica, emblemàtiques totes dues dels ecosistemes mediterranis i altament dependents de les mesures de conservació dirigides.

A més, les seves estepes agrícoles alimenten algunes de les poblacions d'aus estepàries més grans d'Europa, com ara el pioc salvatge eurasiàtic, el sisó comú i l'arpella cendrosa; totes elles s'enfronten a importants amenaces de conservació. Les masses d'aigua de la regió són fonamentals per a la vida durant els secs mesos d'estiu i són punts de parada clau per a les aus

migratòries. En les últimes dècades, aquesta zona ha patit una intensificació agrícola, però alhora també un abandonament generalitzat de les terres que ha provocat una aturada de la successió ecològica i una invasió de matolls incontrolada. Aquests canvis han alterat significativament els paisatges tradicionals i han afectat negativament la biodiversitat associada. Així mateix, la regió està patint una aridificació progressiva, ja que s'han observat descensos en la precipitació i un augment de les temperatures mitjanes, tendències que es preveu que s'intensifiquin en les futures perspectives del canvi climàtic.

El projecte que rep el suport de la NaEPF a Campo de Montiel és una iniciativa de restauració ecològica de quatre anys de durada en què participen set organitzacions associades. L'objectiu és la creació d'una àrea de restauració ecològica a gran escala significativa des del punt de vista territorial que respongui a fins ecològics i socioeconòmics. El projecte està dissenyat no només per restaurar els paisatges i els ecosistemes degradats, sinó també per demostrar que la recuperació mediambiental es pot integrar de manera harmoniosa amb la vida local i el desenvolupament rural. Al cor de la iniciativa hi ha el desenvolupament i la implantació de models replicables d'agricultura regenerativa, gestió integral de l'aigua i silvicultura restaurativa. Aquests models s'adaptaran a les condicions semiàrides de la regió i es dissenyaran per millorar els serveis d'ecosistemes alhora que en mantenen o en milloren la productivitat. Alineant la conservació de la biodiversitat amb les activitats de l'economia primària com la ramaderia i la silvicultura, el projecte pretén fomentar uns paisatges resilients que sustentin tant les comunitats humanes com els ecosistemes naturals. En fer-ho, el projecte aspira a esdevenir un punt de referència per a iniciatives de restauració similars a nivell mundial, mostrant solucions naturals escalables que abordin el canvi climàtic, la degradació de la terra i la pèrdua de la biodiversitat. La transferència del coneixement, la capacitació i la participació dels actors implicats seran components fonamentals, que garantiran que els resultats siguin no només científicament sòlids, sinó també socialment inclusius i localment integrats.